higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

PUBLIEKE REG N6

19 NOVEMBER 2018

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 6 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1	1.1.1	Waar		
	1.1.2	Onwaar		
	1.1.3	Waar		
	1.1.4	Waar		
	1.1.5	Onwaar		
	1.1.6	Waar		
	1.1.7	Onwaar		
	1.1.8	Onwaar		
	1.1.9	Onwaar		
	1.1.10	Waar		
			(10 × 2)	(20)
1.2	1.2.1	Boedel		
	1.2.2	Familie		
	1.2.3	Hoë		
	1.2.4	Wederregtelike/Onregmatige		
			(4 × 2)	(8)
	1.2.5	(a) Eiser/Klaer/Litigant		
		(b) Verweerder/Respondent	(2 × 2)	(4)
	1.2.6	Saaklike regte		(2)
	1.2.7	(a) staat		
		(b) onderdane	(2 × 2)	(4)
	1.2.8	(a) Volkereg		
		(b) Nasies/Volke	(2 × 2)	(4)
	1.2.9	Kinder		(2)
1.3	1.3.1	Hulle is die geestelike en sielkundige skeppings van die menslike brein.		
	1.3.2	Dit is 'n bevel deur 'n Hoë Hof aan enige administratiewe liggaam (regeringowerheid) om te doen wat daardie liggaam ingevolge die reg verplig is om te doen (of hom daarvan weerhou om dit te doen)		
	1.3.3	Dit beteken dat daar 'n hoë gesag in elke staat is wat nie aan enige ander gesag onderworpe is nie.		
			(3 × 2)	(6)
				[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1
- Lê die wet letterlik uit.
- Woord moet uitgelê word om hul gewone betekenis te hê.
- Algemene woorde moet uitgelê word volgens hulle algemene gebruik.
- Die persoon wat die wet uitlê, mag nie buite die bewoording van die wet gaan nie/geen byvoeging of vermindering nie.
- Elke woord moet 'n betekenis hê./Elke woord is belangrik. (5 × 2) (10)

2.2
- In die 16 de eeu het Romeinse en Hollandse reg saamgesmelt.
- Wes-Europese lande het hul eie gebruike met die Romeinse reg gekombineer.
- Romeinse Reg is on Nederland deur studente van Bologna gerespteer.
- 'n Groep juriste het Romeins-Hollandse Reg neergeskryf.
- Romeinse reg is gebruik waar Hollandse reg nie bestaan het nie.
- Daardie stelsel is deur die Voortrekkers na die res van die land geneem.
- Romeins-Hollandse reg is 150 jaar lank in Suid-Afrika toegepas tot met die Britse besetting in 1803.
- Alhoewel Brittanje die land tot 1910 regeer het, het Romeins-Hollandse reg die gemenereg van Suid-Afrika gebly. (Enige 5 × 2) (10)

2.3 2.3.1 Busisiwe Mkhwebane (2)

2.3.2
- Regering op enige vlak, sentraal, provinsiale en plaaslik
- Ondernemings in staatsbesit
- Enige persoon wat openbare funksies verrig en wat 'n werknemer van die staat is, byvoorbeeld polisiemanne, verkiesingsbeamptes of werknemers van maatskappye soos Eskom en Telkom.
- Statutêre rade, byvoorbeeld die Raad op Geesteswetenskaplike Navorsing ('Human Science Research Council') (4 × 2) (8)

2.3.3 Enige persoon kan 'n klag indien. (2)

2.4 Sewe jaar (2)

2.5
- Personereg
- Familiereg
- Erfreg
- Persoonlikheidsreg
- Inheemse reg
- Handelsreg (6)

[40]

VRAAG 3

3.1
- Saaklike regte – regte ten opsigte van roerende en onroerende eiendom, fisiese, materiële sake (huis, meubels, motor)
- Aspekte van die persoonlikheid – aspekte van 'n persoon se karakter en persoonlikheid soos eer, waardigheid, goeie naam, privaatheid
- Intellektuele eiendom – die geestelike of sielkundige skeppings van die menslike brein
- Prestasie – beteken menslike gedrag wat genoem word die wet van aanvraag ('demand') (4 × 3) (12)

3.2
- Die reg wat mense het om 'n hof te vra om 'n administratiewe optrede te hersien✓✓ waarmee hulle nie saamstem nie.✓✓
- Enige persoon wat nie met 'n administratiewe besluit of optrede tevrede is nie✓✓ mag die besluit of optrede in 'n hof, tribunaal of forum betwis.✓✓ (8)

3.3
- Hersiening van sake van laer howe by wyse van kennisgewing van mosie.
- Gemeenregtelike hersiening van verrigtinge van administratiewe owerhede waar die reg 'n hersiening of appèl skep.
- Hersiening van verrigtinge van statutêre liggame (lisensierade). Al hulle administratiewe verrigtinge is onderworpe aan gemeenregtelike hersiening.
- Die howe kan ook die verrigtinge van vrywillige assosiasies en liggame hersien as hulle hul gesag oorskry het of in geval van 'n onreëlmatigheid. (4)

3.4
- Publieke reg reël die verhouding tussen die staat en sy burgers, en tussen die staat en ander state.
- Privaatreg reël die verhouding tussen twee regsubjekte. (2 × 2) (4)

3.5
- Die aard van die staat
- Die ordening en organisering van staatsorgane of -liggame
- Die bevoegdheid en funksies van die staatsliggame, byvoorbeeld, president, ministers, ensovoorts
- Die indeling en beveogdheid/gesag van die verskillende staatsorgane
- Die verhouding tussen die verskillende staatsowerhede, byvoorbeeld tussen die wetgewende en uitvoerende gesag
- Die verhouding tussen die staat en sy onderdane (Enige 5 × 2) (10)

3.6 Joel Masutha (2)
[40]

VRAAG 4

4.1 Formele toets✓ Wanneer 'n formele toets toegepas word, kan die volgende vrae moontlik gevra word:

- Is die liggaam deur die regering ingestel?✓✓
- Is die gesag en pligte van die liggaam by wetgewing ingestel?✓✓
- Word die liggaam ingesluit in die hiërargie van die regering? ✓✓
- Is daar 'n hoër regeringsgesag wat bevele beïnvloed wat aan die laer orgaan gegee word?✓✓

Materiële toets✓ Wanneer 'n materiële toets toegepas word, kan die volgende vrae moontlik gevra word:

- Wat is die aard van die orgaan se aktiwiteite?✓✓
- Verskaf die orgaan 'n diens aan die publiek?✓✓
- Is die orgaan ingestel op wins?✓✓
- Het die orgaan regeringsgesag?✓✓ (18)

4.2

- Die uitspraak wat deur die hof of tribunaal uitgespreek word, moet finaal en bindend wees✓✓ en moet nie onderworpe wees aan bevestiging deur 'n hoër orgaan nie.✓✓
- 'n Geskil of meningsverskil moet bestaan tussen persone of liggame wat in 'n hof of tribunaal beregbaar is.✓✓
- Die toets is gegrond op die werkmetode en vermoë ('means') van die wetgewende orgaan.✓✓
- Die toets is gegrond op die aard van die administratiewe orgaan se finale besluit en optrede.✓✓ (10)

4.3

- Mandaat
- Dekonsentrasie
- Desentralisasie (3)

4.4

- Mandaat en die persoon of orgaan met laer gesag (gedelegeerde) opdrag gee✓✓ om namens eersgenoemde op te tree.✓
- Dekonsentrasie – vorm van delegasie waar die gedelegeerde (persoon of orgaan met laer gesag) opdrag gegee is om sekere bevoegdhede of funksies uit te voer, die bevoegdheid of funksies verder aan 'n persoon of orgaan laer af delegeer.✓✓
- Desentralisasie – die oordrag van bevoegdhede en funksies van 'n persoon✓✓ of orgaan met hoër gesag.✓ (3 × 3) (9)

[40]

VRAAG 5

5.1
- Lê die wet letterlik uit.
- Woorde moet uitgelê word volgens hul gewone betekenis.
- Algemene woorde moet uitgelê word volgens hulle algemene gebruik.
- Die persoon wat die wet uitlê, mag nie buite die bewoording van die wet gaan nie/geen byvoeging of vermindering nie.
- Elke woord moet 'n betekenis hê/Elke woord is belangrik. (5 × 2) (10)

5.2
- Enige eis teen die staat, as die eis teen 'n staatsamptenaar is, en daar is 'n grond vir die eis, moet in 'n hof beslis word.
- Die eis kan uit enige kontrak ontstaan wat wettig gesluit is namens die staat en wat verbreek is.
- Enige wederregtelike handeling of optrede waarvolgens die staatsamptenaar in sy/haar amptelike hoedanigheid opgetree het.
- 'n Regsgeding op grond van bogenoemde moet teen die uitvoerende gesag van die staatsinstelling ingestel word.
- Die eis teen die staat moet vir 'n bedrag geld wees en kan nie teen 'n verweerder of staatseiendom wees nie.
- Die eis word dan betaal of nie, na gelang van die hof se uitspraak.
- As die eis deur die hof toegestaan word, moet dit binne 30 dae vanaf die datum van die bevel betaal word of binne die tydperk waarop die twee partye ooreengekom het. (Enige 5 × 2) (10)

5.3
- Die gevaar mag nie afgeweer word deur toepassing van die reg/wette nie.
- Die noodmaatreëls moet in verhouding met die noodtoestand wees. (2 × 2) (4)

5.4
- Reik prosedurele dokumente uit.
- Volg op en samel boetes in.
- Ontvang boetes.
- Vertoon bewysstukke in die hof as bewys/getuienis. (2 × 1) (2)

5.5
- Aanhef – verklaar die omstandighede en agtergrond van en rede vir die wetgewing.
- Bylae – kom gewoonlik aan die einde van die wet voor en die doel daarvan is om die inhoud van artikels in wetgewing te verkort en te vereenvoudig.

(2 × 2) (4)
[30]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou